

ΠΕΜΠΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας σε
κεντρικές κυβερνήσεις (υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα) και
φορείς επιβολής του νόμου

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΕΛΛΑΔΑ

Υιοθετήθηκε από την GRECO
Κατά την 96^η Σύνοδο της Ολομέλειας
(Στρασβούργο, 18-22 Μαρτίου 2024)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ο πέμπτος κύκλος αξιολόγησης της GRECO ασχολείται με την «Πρόληψη της διαφθοράς και την προώθηση της ακεραιότητας σε κεντρικές κυβερνήσεις (άτομα στα οποία έχουν ανατεθεί υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα, ΑΥΕΚ) και στους φορείς επιβολής του νόμου (LEA)».
2. Η παρούσα Έκθεση Συμμόρφωσης αξιολογεί τα μέτρα που έλαβαν οι αρχές της Ελλάδας για την εφαρμογή των συστάσεων της Έκθεσης Αξιολόγησης του Πέμπτου Κύκλου για την Ελλάδα, η οποία εγκρίθηκε από την GRECO στην 89η σύνοδο ολομέλειάς της (29 Νοεμβρίου – 3 Δεκεμβρίου 2021) και δημοσιοποιήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022, μετά από άδεια της Ελλάδας.
3. Όπως απαιτείται από τον Εσωτερικό Κανονισμό της GRECO,¹ οι αρχές της Ελλάδας υπέβαλαν Έκθεση για την Κατάσταση που περιείχε πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων της Έκθεσης Αξιολόγησης. Η έκθεση αυτή ελήφθη στις 24 Νοεμβρίου 2023 και χρησίμευσε ως βάση για την παρούσα έκθεση.
4. Η GRECO επέλεξε την Ισπανία (όσον αφορά τα υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα σε κεντρικές κυβερνήσεις) και την Τσεχική Δημοκρατία (όσον αφορά τους φορείς επιβολής του νόμου) για να διορίσει Εισηγητές για τη διαδικασία συμμόρφωσης. Οι εισηγητές που διορίστηκαν ήταν η κα Miriam BAHAMONDE BLANCO για λογαριασμό της Ισπανίας και η κα Helena KLIMA LIŠUCHOVÁ για λογαριασμό της Τσεχικής Δημοκρατίας. Στη σύνταξη της παρούσας έκθεσης επικουρήθηκαν από τη Γραμματεία της GRECO.
5. Η Έκθεση Συμμόρφωσης αξιολογεί ξεχωριστά την εφαρμογή κάθε σύστασης που περιέχεται στην Έκθεση Αξιολόγησης και παρέχει συνολική εκτίμηση του επιπέδου συμμόρφωσης του μέλους με τις εν λόγω συστάσεις. Η εφαρμογή τυχόν εκκρεμών συστάσεων (εν μέρει ή μη) θα αξιολογηθεί με βάση μια περαιτέρω Έκθεση για την Κατάσταση που θα υποβληθεί από τις αρχές 18 μήνες μετά την έγκριση της παρούσας Έκθεσης Συμμόρφωσης.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

6. Η GRECO έκανε 17 συστάσεις στην Ελλάδα στην Έκθεση Αξιολόγησής της. Η συμμόρφωση με τις συστάσεις αυτές εξετάζεται παρακάτω.

Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας σε κεντρικές κυβερνήσεις (υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα)

Σύσταση i

¹ Η διαδικασία συμμόρφωσης για τον Πέμπτο Κύκλο Αξιολόγησης διέπεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό της GRECO όπως τροποποιήθηκε. Βλ. άρθρο 31α αναθεωρημένο και άρθρο 32α αναθεωρημένο.

7. Η GRECO συνέστησε να αποσαφηνιστούν και να ρυθμιστούν διεξοδικά το νομικό πλαίσιο και οι υποχρεώσεις των πολιτικών συμβούλων, ώστε να υπόκεινται στα υψηλότερα πρότυπα ακεραιότητας, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων δεοντολογίας, συγκρούσεων συμφερόντων και υποχρεώσεων οικονομικής δημοσιοποίησης.
8. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι το νομικό πλαίσιο για τους πολιτικούς συμβούλους έχει ενισχυθεί με το άρθρο 38 του ν. 4940/2022, το οποίο εισήγαγε τροποποιήσεις στο άρθρο 76 του ν. 4622/2019 (που ρυθμίζει «Προϋποθέσεις απασχόλησης και ασυμβίβαστα για τους συνεργάτες και τους ειδικούς συμβούλους»). Οι τροπολογίες προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι ένας υποψήφιος πολιτικός σύμβουλος δεν μπορεί να διοριστεί εάν δεν μπορεί να ασκήσει κάποιο από τα καθήκοντα που προβλέπονται από τον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα² ή εάν είναι σύζυγος, συγγάμοικος,³ πρώτου ή δεύτερου βαθμού συγγενής μέλους της Κυβέρνησης ή Υφυπουργού. Οι πολιτικοί σύμβουλοι πρέπει να υποβάλουν δήλωση για τις τρέχουσες επαγγελματικές τους δραστηριότητες εντός μηνός από την ανάληψη των καθηκόντων τους, τα οποία υπόκεινται σε περιορισμούς [άρθρα 71 και 72 (παρ. 2 και 3) του Ν. 4622/2019]. Τα καθήκοντα αυτά αναστέλλονται εάν ο πολιτικός σύμβουλος διοριστεί στη θέση του Διευθυντή του ιδιωτικού γραφείου μέλους της Κυβέρνησης, Αναπληρωτή Υπουργού, Υπουργού, Γενικού Γραμματέα ή σε θέση αποσπασμένου Αρχηγού της Προεδρίας της Κυβέρνησης. Οι πολιτικοί σύμβουλοι, μετά τη λήξη των καθηκόντων τους για οποιονδήποτε λόγο, πρέπει να υποβάλλουν δήλωση σχετικά με τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες στον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης που είναι αρμόδια για το οικείο όργανο ή στον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης που είναι αρμόδια για το ανθρώπινο δυναμικό. Οι πολιτικοί σύμβουλοι εξουσιοδοτούνται (αλλά μόνο κατόπιν αίτησης και εξουσιοδότησης της Επιτροπής Δεοντολογίας και για 12 μήνες από την ημερομηνία αποχώρησής τους) να ασκούν οποιαδήποτε επαγγελματική/επιχειρηματική δραστηριότητα που σχετίζεται με τη δραστηριότητα της οντότητας στην οποία εργάζονταν. Το άρθρο 37 του ν. 4940/2022 προσθέτει νέα περίπτωση στο άρθρο 74 παράγραφος 1 του ν. 4622/2019, συγκεκριμένα ότι η Επιτροπή Δεοντολογίας είναι υπεύθυνη για την εξέταση, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας για παραβάσεις των υποχρεώσεων των πολιτικών συμβούλων⁴ και αναφέρεται στις κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 75 του ν. 4622/2019.
9. Οι αρχές αναφέρουν επίσης ότι, βάσει απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών της 12ης Απριλίου 2023,⁵ η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (εφεξής: ΕΑΔ) συνέταξε Κώδικα Δεοντολογίας για Πολιτικούς Συμβούλους/ Πολιτικούς Διοριζόμενους/Συνεργάτες και Ειδικούς Συμβούλους. Ο Κώδικας αυτός ορίζει τη συμπεριφορά τους κατά την άσκηση των καθηκόντων/δραστηριοτήτων τους και αποσκοπεί στην πρόληψη συγκρούσεων συμφερόντων, στη διασφάλιση της διαφάνειας, της ακεραιότητας και της λογοδοσίας στη διαδικασία δημόσιας πολιτικής. Προβλέπει (α) αρμόδια αρχή για την εποπτεία της συμμόρφωσης με τον Κώδικα, (β) ευαισθητοποίηση/παροχή πληροφοριών για πολιτικούς συμβούλους και την κοινωνία των πολιτών, (γ) πρακτικά παραδείγματα

² Άρθρα 8 και 9 του Ν. 3528/2007 (Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας).

³ Άρθρο 1 του Ν. 4356/2015.

⁴ Όπως ορίζεται στο άρθρο 76 του ν. 4622/2019.

⁵ ΓΓΑΔΔΤ 300/6546/12.04.2023, ΦΕΚ (Β 2473/2023).

ηθικών και δεοντολογικών διλημμάτων και (δ) έναν οδηγό αυτοαξιολόγησης. Το σχέδιο Κώδικα απεστάλη από την ΕΑΔ στο Υπουργείο Εσωτερικών και στη Γενική Γραμματεία Κοινοβουλευτικών και Νομικών Υποθέσεων το τελευταίο τρίμηνο του 2023. Η ΕΑΔ εργάζεται επί του παρόντος σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών και τη Γενική Γραμματεία Κοινοβουλευτικών και Νομικών Υποθέσεων για να ενσωματωθούν τα σχόλια που ελήφθησαν. Ο Κώδικας αναμένεται να δημοσιευθεί μέχρι το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2024 (η GRECO έλαβε μη επίσημες μεταφράσεις του σχεδίου Πρακτικού Οδηγού για τις Διαδικασίες Συμβούλου Ακεραιότητας, του σχεδίου Κώδικα Συμπεριφοράς για τους Συμβούλους Ισοτιμίας (Ακεραιότητας) και του σχεδίου Κώδικα Δεοντολογίας για Αποσπασμένους Υπαλλήλους και Ειδικούς Συμβούλους).

10. Η GRECO σημειώνει τις πληροφορίες που παρέχονται από τις αρχές. Εισήχθησαν ορισμένες τροποποιήσεις στη νομοθεσία για την επέκταση των απαιτήσεων ακεραιότητας για πολιτικούς συμβούλους (συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης των περιορισμών για την απασχόληση συγκατοίκων, της υπαγωγής των πολιτικών συμβούλων σε περιορισμούς μετά την πρόσληψη και επιτρέποντας καταγγελίες του κοινού σχετικά με πολιτικούς συμβούλους ενώπιον της Επιτροπής Δεοντολογίας). Η GRECO σημειώνει επίσης το σχέδιο Πρακτικού Οδηγού για τις Διαδικασίες του Συμβούλου Ακεραιότητας, το σχέδιο Κώδικα Δεοντολογίας για Συμβούλους Ακεραιότητας και το σχέδιο Κώδικα Δεοντολογίας για Αποσπασμένους Υπαλλήλους και Ειδικούς Συμβούλους - τις μεταφράσεις των οποίων έχει λάβει. Ανυπομονεί να λάβει τις τελικές εκδόσεις των κειμένων αυτών, μόλις εγκριθούν.
11. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση i έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση ii

12. *Η GRECO συνέστησε για λόγους μεγαλύτερης διαφάνειας να δημοσιοποιούνται τα ονόματα, τα καθήκοντα και οι αμοιβές (για τα καθήκοντα που εκτελούνται για την κυβέρνηση) των πολιτικών συμβούλων, καθώς και πληροφορίες για επικουρικές δραστηριότητες (όταν αυτές πραγματοποιούνται), με τρόπο που να παρέχει για εύκολη, κατάλληλη δημόσια πρόσβαση μέσω διαδικτύου.*
13. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι το άρθρο 47^A του Ν 4622/2019, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 36 του ν. 4940/2022, προβλέπει πλέον ότι τα στοιχεία (ονοματεπώνυμο, θέση εργασίας) των συνεργατών (ένας από τους δύο τύπους πολιτικών συμβούλων) δημοσιεύονται στον ιστότοπο του φορέα που τους απασχολεί, ο οποίος είναι επίσης υπεύθυνος για την ενημέρωση των πληροφοριών αυτών. Η Προεδρία της Κυβέρνησης διατηρεί πλέον συγκεντρωτικό ηλεκτρονικό κατάλογο με τα στοιχεία όλων των κατηγοριών συνεργατών σε ιδιωτικά γραφεία (ονοματεπώνυμο, ιδιότητα, θέση εργασίας, ίδρυμα/φορέας όπου έχουν τοποθετηθεί και μισθολογικό κλιμάκιο). Η Προεδρία της Κυβέρνησης υποχρεούται επίσης να συντάσσει ετήσια έκθεση, με στατιστικά στοιχεία για τον συνολικό αριθμό των συνεργατών, το μισθολογικό τους κλιμάκιο και τις κυρώσεις που επιβάλλονται για παράβαση των υποχρεώσεών τους. Ο ιστότοπος της Προεδρίας, ο οποίος περιλαμβάνει τον κατάλογο και την ετήσια έκθεση, θα είναι προσβάσιμος στο κοινό.

14. Η GRECO σημειώνει ότι οι τροποποιήσεις του Νόμου 4622/2019 δεν ισχύουν για όλους τους πολιτικούς συμβούλους (ισχύουν για συνεργάτες, παραλείποντας τους ειδικούς συμβούλους), αλλά ότι οι πληροφορίες σχετικά με τους συνεργάτες συστηματοποιούνται πλέον μέσω του καταλόγου που τηρεί και ενημερώνει η Προεδρία της Κυβέρνησης και ότι είναι προσβάσιμος στο κοινό. Στις πληροφορίες για τους συνεργάτες, ωστόσο, δεν γίνεται αναφορά σε επικουρικές δραστηριότητες, δεδομένου ότι οι πολιτικοί σύμβουλοι ενδέχεται να συνεχίσουν να ασκούν το επάγγελμά τους. Λόγω αυτής της έλλειψης πληροφόρησης σε σχέση με τους συνεργάτες και της έλλειψης πληροφόρησης συνολικά σε σχέση με τους ειδικούς συμβούλους, η GRECO δεν είναι σε θέση να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση αυτή έχει εφαρμοστεί πλήρως.
15. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση ii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση iii

16. Η GRECO συνέστησε (i) να υιοθετηθεί ένας ολοκληρωμένος κώδικας δεοντολογίας για άτομα στα οποία ανατίθενται υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα (για θέματα όπως οι επαφές με εκπροσώπους συμφερόντων και άλλα τρίτα μέρη, η πρόληψη συγκρούσεων συμφερόντων, τα δώρα και άλλα πλεονεκτήματα, οι επικουρικές δραστηριότητες και καταστάσεις μετά την πρόσληψη, απαιτήσεις αποκάλυψης κ.λπ.) και να είναι εύκολα προσβάσιμος στο κοινό και (ii) να συμπληρώνεται από πρακτικά μέτρα για την εφαρμογή του, συμπεριλαμβανομένων γραπτών οδηγιών, εμπιστευτικών συμβουλών και εκπαίδευσης κατά την έναρξη της θητείας και σε τακτική βάση στη συνέχεια.
17. Οι ελληνικές αρχές αναφέρονται, σε σχέση με το πρώτο μέρος της σύστασης αυτής, στον Νόμο 4829/2021 (που αναφέρεται ήδη στην Έκθεση Αξιολόγησης), ο οποίος ρυθμίζει τις επαφές με εκπροσώπους συμφερόντων από στελέχη με υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα και την αποδοχή δώρων. Οι αρχές εξηγούν επίσης ότι η ΕΑΔ έχει δημιουργήσει έναν πιο εξειδικευμένο ιστότοπο με όλες τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις για την άσκηση συμφερόντων και τις οδηγίες για την εγγραφή στο μητρώο ομάδων συμφερόντων (βλ. επίσης <https://lobbying.aead.gr/>). Οι αρχές αναφέρουν επίσης ότι ετοιμάζεται σχέδιο γνωμοδότησης και Υπουργική Απόφαση από την ΕΑΔ για τις τεχνικές προδιαγραφές και το συγκεκριμένο περιεχόμενο ηλεκτρονικού βιβλίου και καταλόγου δώρων. Τέλος, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς για την περίοδο 2022-2025 (εφεξής: ΕΣΣΚΔ για την περίοδο 2022-2025)⁶ περιλαμβάνει δράση για την επικαιροποίηση του Κώδικα Δεοντολογίας για Μέλη της Κυβέρνησης και Βουλευτές (Δράση 2.3.18).⁷

⁶ <https://aead.gr/publications/esskd/esskd-2022-2025/egkekrimeno-esskd-2022-2025-22>

⁷ Οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την GRECO κατά τη διάρκεια της 96ης Ολομέλειάς της ότι το σχέδιο Κώδικα Δεοντολογίας για τα Μέλη της Κυβέρνησης και το σχέδιο Κώδικα Αποσπασμένων Υπαλλήλων και Ειδικών Συμβούλων πρόκειται να εγκριθούν έως τα τέλη Μαρτίου 2024.

18. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της σύστασης, οι αρχές παραπέμπουν σε Κοινή Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του Διοικητή της ΕΑΔ.⁸ Η εν λόγω κοινή απόφαση ορίζει ότι η βασική ευθύνη του Συμβούλου Ακεραιότητας είναι να διασφαλίζει ένα συνεκτικό πλαίσιο αποτελεσματικής προστασίας για τους υπαλλήλους που εντοπίζουν, υφίστανται τις συνέπειες ή επιθυμούν να αναφέρουν παραβιάσεις ακεραιότητας, καθώς και η παροχή υποστήριξης, πληροφοριών και συμβουλών σε εργαζομένους σχετικά με θέματα ηθικής και ακεραιότητας στον χώρο εργασίας τους. Επιπλέον, η Απόφαση καθορίζει, μεταξύ άλλων, σε ποιο ίδρυμα πρέπει να αποστέλλει ο Σύμβουλος Ακεραιότητας αναφορές που λαμβάνει σχετικά με ποινικά αδικήματα ή πειθαρχικά παραπτώματα. Για μη ποινικό αδίκημα/πειθαρχικό παράπτωμα, παρέχονται εξατομικευμένες συμβουλές στον αναφέροντα ή/και γίνονται συστάσεις στον επικεφαλής του οργανισμού. Ο Σύμβουλος Ακεραιότητας παρέχει επίσης εξατομικευμένες συμβουλές για θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας που αντιμετωπίζουν τα μέλη του προσωπικού κατά την εκτέλεση των επίσημων καθηκόντων τους και πληροφορίες και συμβουλές για θέματα που σχετίζονται με τον Κώδικα Δεοντολογίας και Επαγγελματικής Συμπεριφοράς Υπαλλήλων του Δημόσιου Τομέα ή οποιουδήποτε άλλους ειδικούς κώδικες που το ίδρυμα μπορεί να έχει (συμπεριλαμβανομένου του Κώδικα Δεοντολογίας Πολιτικών Συμβούλων/Διορισθέντων/Συνεργατών και Ειδικών Συμβούλων). Ο Σύμβουλος Ακεραιότητας είναι διαθέσιμος σε όλους τους εργαζομένους, ανεξάρτητα από την εργασιακή τους κατάσταση και τη σχέση εργασίας τους, συμπεριλαμβανομένων των Πολιτικών Συμβούλων/Διορισθέντων/Συνεργατών και των Ειδικών Συμβούλων που υπηρετούν στο ίδρυμά του/της, συμπεριλαμβανομένων των επικεφαλής υπηρεσιών που δεν καλύπτονται από τον Κώδικα Δεοντολογίας για Μέλη της Κυβέρνησης. Ο Κώδικας αναμένεται να δημοσιευτεί μέχρι το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2024.
19. Επιπλέον, με την υπουργική απόφαση ΔΙΔΑΔ/Φ.58/941/οικ.3215/1.3.2022 (ΦΕΚ Β 1041/8.3.2022)⁹ θα συσταθεί δίκτυο συμβούλων ακεραιότητας για την ενίσχυση της ακεραιότητας των δημοσίων φορέων, μέσω της επικοινωνίας και της συνεργασίας, της ανάπτυξης κοινών προτύπων και εργαλείων, της ανταλλαγής εμπειριών και εμπειρογνωμοσύνης κ.λπ.
20. Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, η ΕΑΔ διεξάγει τέτοιες δραστηριότητες για τη διαχείριση κινδύνων διαφθοράς και πραγματοποιεί αξιολογήσεις κινδύνου σε επιλεγμένες διαδικασίες φορέων της δημόσιας διοίκησης (π.χ. Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας, Υπουργείο Υγείας, Εθνική Επιτροπή Κεντρικών Προμηθειών Υγείας).
21. Η GRECO σημειώνει ότι για το πρώτο μέρος της σύστασης, οι αρχές παρείχαν πληροφορίες που είχαν ήδη ληφθεί υπόψη στην Έκθεση Αξιολόγησης. Στη συνέχεια, οι αρχές παραπέμπουν στους εξειδικευμένο ιστότοπο της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας σχετικά με τις ομάδες συμφερόντων και τη σύνταξη σχεδίου γνωμοδότησης και Υπουργικής Απόφασης για ηλεκτρονικό βιβλίο και κατάλογο δώρων. Αυτά είναι θετικά μέτρα. Ωστόσο, το πρώτο μέρος της σύστασης ήταν ευρύτερο από αυτό, καθώς ζητούσε την εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου κώδικα δεοντολογίας. Αυτό δεν έχει γίνει

⁸ ΔΙΔΑΔ/Φ.58/1007/σελ.5559/29.3.2023 (Β' 2207).

⁹ file:///E:/Local/Downloads/FEK-2022-Tefxos%20B-01041-downloaded%20-27_08_2023.pdf

ακόμη, εκτός από το σχέδιο Κώδικα Δεοντολογίας για Αποσπασμένους Υπαλλήλους και Ειδικούς Συμβούλους (βλ. σύσταση i και υποσημείωση 7).

22. Για το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO σημειώνει τις πληροφορίες από τις αρχές σχετικά με την παροχή εμπιστευτικών συμβουλών στα άτομα με υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα (ΑΥΕΚ) μέσω του διορισμού συμβούλων ακεραιότητας. Αυτό είναι ευπρόσδεκτο, ωστόσο δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί στην πράξη. Οι αρχές αναφέρονται επίσης στην εκπαίδευση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων διαφθοράς. Ωστόσο, δεν παρέχονται πληροφορίες σχετικά με το εάν τα ΑΥΕΚ έχουν πράγματι παρακολουθήσει τέτοια εκπαίδευση. Και εδώ, ο στόχος της σύστασης είναι πιο φιλόδοξος, καθώς απαιτεί εκπαίδευση σε ευρύτερα ζητήματα ακεραιότητας και ηθικά διλήμματα που στοχεύουν ειδικά τα ΑΥΕΚ τα οποία στοχεύει η σύσταση. Συνολικά, τα μέτρα που έλαβαν οι αρχές για την εκπλήρωση της σύστασης iii δεν είναι ακόμη επαρκή.
23. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση iii δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση iv

24. *Η GRECO συνέστησε τη διενέργεια ανεξάρτητης αξιολόγησης σχετικά με τις απαιτήσεις πρόσβασης σε πληροφορίες προκειμένου να εγκριθούν κανονισμοί και τα απαραίτητα μέτρα εφαρμογής, που πληρούν πλήρως τα πρότυπα της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόσβαση σε Επίσημα Έγγραφα (CETS 205).*
25. Οι ελληνικές αρχές επαναλαμβάνουν ότι παρόλο που η Ελλάδα δεν έχει επικυρώσει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόσβαση σε επίσημα έγγραφα, διαθέτει θεσμικό πλαίσιο που είναι σύμφωνο με τις διατάξεις της. Για παράδειγμα, το δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα διασφαλίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις, συμπεριλαμβανομένου του Συντάγματος, όπως ορίζεται στην Έκθεση Αξιολόγησης (βλ. παράγραφο 59). Ωστόσο, για τη συμμόρφωση με τη σύσταση αυτή και ως αποτέλεσμα της Δράσης 2.1.8 - Σύνταξη νέου Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας βάσει του ΕΣΣΚΔ για την περίοδο 2022-2025, συστάθηκε ειδική επιτροπή επιστημόνων και εμπειρογνομόνων βάσει του Ν. 4635/2019 για την ενημέρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Το Υπουργείο Εσωτερικών βρίσκεται τώρα σε διαβούλευση για την οριστικοποίηση του εν λόγω σχεδίου Κώδικα. Το Υπουργείο επαναβεβαιώνει επίσης την πρόθεσή του να λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να συμμορφωθεί με τη σύσταση αυτή το συντομότερο δυνατό.
26. Η GRECO σημειώνει τις πληροφορίες που παρέχονται. Στην αρχή, η GRECO υπενθυμίζει ότι επί του παρόντος δεν υπάρχει ειδική πράξη για την ελευθερία της πληροφόρησης στην Ελλάδα. Έτσι, η σύσταση ζητούσε μια ανεξάρτητη αξιολόγηση προκειμένου να εγκριθεί κανονισμός και να αναπτυχθούν τα απαραίτητα μέτρα εφαρμογής. Κατά συνέπεια, το πεδίο εφαρμογής της σύστασης είναι πολύ ευρύτερο από την απλή παροχή προσαρμογών στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, χωρίς προηγουμένως να εξεταστούν οι νομοθετικές και πρακτικές αδυναμίες του υφιστάμενου συστήματος (από τις οποίες αρκετές επισημάνθηκαν από τους συνομιλητές που συναντήθηκαν κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και περιγράφονται

λεπτομερώς στην έκθεση αξιολόγησης που ακολουθεί, βλέπε παραγράφους 64 και 65).

27. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση iv δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση v

28. *Η GRECO συνέστησε (i) τη διευκόλυνση της έγκαιρης και σχετικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων στην πολιτική/ρυθμιστική ανάπτυξη και (ii) τη δημιουργία νομοθετικού αποτυπώματος που θα παρακολουθεί όλες τις εξωτερικές παρεμβάσεις από την αρχή της νομοθετικής διαδικασίας.*
29. Οι ελληνικές αρχές επαναλαμβάνουν ό,τι είχε ήδη αναφερθεί στην Έκθεση Αξιολόγησης (βλ. παραγράφους 67-70), ότι ο Νόμος 4622/2019 ενισχύει σημαντικά τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων στη νομοθετική διαδικασία και τη διαφάνεια της διαδικασίας, μέσω της δημόσιας διαβούλευσης των σχεδίων νόμων, ενώ η απόφαση για την ενσωμάτωση των παρατηρήσεων που υποβάλλονται στις τελικές διατάξεις πρέπει να είναι αιτιολογημένη.
30. Η GRECO σημειώνει ότι τίποτα νέο δεν έχει προστεθεί σε ό,τι περιλαμβάνεται ήδη στην Έκθεση Αξιολόγησης. Εκείνη την εποχή, η GRECO σημείωσε την ανάγκη για πρόσθετα στοχευμένα βήματα για την καλύτερη παροχή ουσιαστικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων σε προηγούμενα στάδια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και για την παρακολούθηση των εξωτερικών παρεμβάσεων.
31. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση v δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση vi

32. *Η GRECO συνέστησε να ενισχυθεί το σύστημα διαχείρισης συγκρούσεων συμφερόντων προσώπων στα οποία έχουν ανατεθεί υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα με (i) την αφαίρεση της εξουσίας λήψης αποφάσεων από τον Πρωθυπουργό και την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Υποθέσεων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, (ii) τη χρήση δηλώσεων σύγκρουσης συμφερόντων για συμβουλευτικούς σκοπούς, (iii) τη διάθεση στο κοινό των αποφάσεων αποκλεισμού και (iv) την άρθρωση μηχανισμού καταγγελιών από το κοινό ή άλλα ιδρύματα.*
33. Για το πρώτο μέρος της σύστασης αυτής, οι ελληνικές αρχές αναφέρονται στην απόφαση του Πρωθυπουργού αριθ. Υ150/2019 σχετικά με τον «Καθορισμό διαδικαστικών υποχρεώσεων για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων», που αναφέρθηκε ήδη στην Έκθεση Αξιολόγησης (βλ. παραγράφους 88-89). Με την παρούσα απόφαση ορίζεται η Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Υποθέσεων της Προεδρίας της Κυβέρνησης ως αρμόδιο όργανο για τον αποτελεσματικό συντονισμό και την εφαρμογή των διαδικασιών που αφορούν καταστάσεις σύγκρουσης συμφερόντων. Ωστόσο, οι αρχές προσθέτουν ότι θα υποβληθεί σε συνολική αξιολόγηση, η οποία θα ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του

2024 και θα εντοπίσει ελλείψεις και τομείς προς βελτίωση, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος διαχείρισης συγκρούσεων συμφερόντων προσώπων στα οποία ανατίθενται υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα.

34. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης αυτής, οι αρχές αναφέρουν ότι η εισαγωγή του θεσμού του συμβούλου ακεραιότητας (Ν. 4795/2021, που αναφέρεται στην Έκθεση Αξιολόγησης, βλ. παράγραφο 58), όπως αναφέρεται στη σύσταση iii παραπάνω, ενισχύει σημαντικά το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο, καθώς οι αρμοδιότητές του περιλαμβάνουν την παροχή καθοδήγησης, εμπιστευτικών συμβουλών και εξατομικευμένων συμβουλών για τη δεοντολογία, την ακεραιότητα και τις συγκρούσεις συμφερόντων στο προσωπικό δημόσιων φορέων (συμπεριλαμβανομένων των συνεργατών και των πολιτικών συμβούλων) και δραστηριότητες κατάρτισης σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων/οργανισμών. Τέλος, μέσω του ΕΣΣΚΔ για την περίοδο 2022-2025, επιχειρείται μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για την πρόληψη και διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων σε θεσμικό επίπεδο (εισαγωγή ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου για τις συγκρούσεις συμφερόντων),¹⁰ επιχειρησιακό (ανάπτυξη εργαλειοθήκης για την πρόληψη και τη διαχείριση συγκρούσεων συμφερόντων), καθώς και εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση. Οι δράσεις αυτές υλοποιούνται από το Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με την ΕΑΔ και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
35. Οι αρχές εφιστούν επίσης την προσοχή στο γεγονός ότι η Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Υποθέσεων της Προεδρίας της Κυβέρνησης έχει αναλάβει συμβουλευτικό ρόλο για τη ρύθμιση συγκρούσεων συμφερόντων για: μέλη της κυβέρνησης, Αναπληρωτές Υπουργούς, Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς, καθώς και Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Προέδρους ή προϊσταμένους Ανεξάρτητων Αρχών και Προέδρους, Αντιπροέδρους, Διοικητές, Υποδιοικητές, Διευθύνοντες Συμβούλους ή Εκτελεστικούς Συμβούλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και οντοτήτων ιδιωτικού δικαίου, των οποίων η επιλογή είναι ευθύνη της Κυβέρνησης. Η Γραμματεία ασχολείται με ζητήματα που προκύπτουν από τον Ν. 4622/2019 που αφορούν συγκρούσεις συμφερόντων. Επίσης, παρέχει πληροφορίες για ασυλίες, ασυμβίβαστα και υποχρεώσεις κατά την εκτέλεση και μετά τη λήξη των καθηκόντων όχι μόνο των προαναφερόμενων, αλλά και των έκτακτων υπαλλήλων και των ειδικών συμβούλων. Μια συλλογή απαντήσεων σε συχνές ερωτήσεις θα δημοσιοποιηθεί από τη Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Υποθέσεων έως τον Απρίλιο του 2024.
36. Όσον αφορά το τρίτο μέρος αυτής της σύστασης, οι αρχές αναφέρουν ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής Δεοντολογίας δημοσιεύονται στον ιστότοπο της ΕΑΔ (<https://aead.gr/nta/epitropi-deontologias>). Επαναλαμβάνουν ότι οι υποχρεώσεις δεοντολογίας και ακεραιότητας ορίζονται στον Νόμο 4622/2019 (αναφέρεται στην Έκθεση Αξιολόγησης) και αναφέρουν ότι δεν έχουν υπάρξει μέχρι σήμερα αποφάσεις αποκλεισμού. Οι αρχές αναφέρονται σε διάφορες αποφάσεις που επηρεάζουν τα

¹⁰ Δράση 2.2.20: Εισαγωγή κανονιστικού πλαισίου και εργαλείων για την αντιμετώπιση προκλήσεων σύγκρουσης συμφερόντων (ΦΕΚ Α 138/13.7.2022).

ΑΥΕΚ που είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο αυτόν, συμπεριλαμβανομένης της Απόφασης 9/2023¹¹ για τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας και της Απόφασης 7/2023¹² που ασχολείται με το αίτημα ενός συνεργάτη που υπηρετούσε στο ιδιωτικό γραφείο του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

37. Όσον αφορά το τέταρτο μέρος της σύστασης αυτής, οι αρχές αναφέρουν ότι ο νόμος 4622/2019 (όπως συμπληρώθηκε από το άρθρο 37 του ν. 4940/2022) προβλέπει ότι η Επιτροπή Δεοντολογίας εξετάζει, είτε αυτεπάγγελα είτε κατόπιν καταγγελίας, πιθανές παραβιάσεις των υποχρεώσεων του άρθρου 76. Προβλέπει επίσης ότι αυτή η Επιτροπή έχει την εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις. Η ψήφιση του Προτεινόμενου Διατάγματος του Πρωθυπουργού που καθορίζει τη διαδικασία υποβολής ερωτημάτων στην Επιτροπή Δεοντολογίας θα πρέπει να εξεταστεί σύντομα και το σχέδιο θα υποβληθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας για εξέταση έως τον Μάρτιο του 2024.
38. Η GRECO σημειώνει τις πληροφορίες που παρέχονται από τις αρχές. Για το πρώτο μέρος της σύστασης, οι αρχές αναφέρουν ότι η Απόφαση του Πρωθυπουργού αριθ. Υ150/2019 για τον «Καθορισμό διαδικαστικών υποχρεώσεων για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων» θα υπόκειται σε συνολική αξιολόγηση. Αυτή η αξιολόγηση πρόκειται να ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2024 και πρόκειται να εντοπίσει ελλείψεις και τομείς προς βελτίωση, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος διαχείρισης συγκρούσεων συμφερόντων των ΑΥΕΚ. Η GRECO ανυπομονεί να λάβει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής.
39. Η GRECO σημειώνει ότι για το δεύτερο μέρος της σύστασης, η Γενική Γραμματεία σκοπεύει να δημοσιεύσει μια συλλογή Συχνών Ερωτήσεων έως τον Απρίλιο του 2024. Αυτή είναι μια ευπρόσδεκτη εξέλιξη δεδομένης της χρήσης της για προληπτικούς σκοπούς, σύμφωνα με τον στόχο της σύστασης. Η GRECO προσβλέπει στην αποτελεσματική ολοκλήρωσή της.
40. Η GRECO δέχεται ευπρόσδεκτα, όσον αφορά το τρίτο μέρος της σύστασης, τη δημοσίευση των αποφάσεων της Επιτροπής Δεοντολογίας στον ιστότοπο της ΕΑΔ. Αντιμετωπίζει αυτό το μέρος της σύστασης, αν και δεν γίνεται αναφορά σε αποφάσεις αποκλεισμού, καθώς καμία δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα και καλύπτει ΑΥΕΚ.
41. Όσον αφορά το τέταρτο μέρος της σύστασης, η GRECO σημειώνει ότι έχει σημειωθεί μόνο μικρή πρόοδος όσον αφορά την άρθρωση ενός μηχανισμού καταγγελιών, εξετάζοντας τη δυνατότητα εισαγωγής διαδικασίας για την υποβολή ερωτημάτων / παραπόνων στην Επιτροπή Δεοντολογίας.
42. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση νί δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση vii

43. *Η GRECO συνέστησε την αναθεώρηση του καθεστώτος μετά την έξοδο από την υπηρεσία προκειμένου να αξιολογηθεί η επάρκειά του και να ενισχυθεί με τη*

¹¹ https://aead.gr/images/epitropi_deontologias/2023/epitropi_deontologias_apo_9_2023.pdf

¹² https://aead.gr/images/epitropi_deontologias/2023/epitropi_deontologias_apo_7_2023.pdf

διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του όσον αφορά τα άτομα με υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα.

44. Οι ελληνικές αρχές επαναλαμβάνουν ότι ο νόμος 4622/2019 έθεσε σε εφαρμογή ένα πλαίσιο αναφοράς μετά τη δημόσια απασχόληση για ανώτατα/ανώτερα στελέχη (βλ. Έκθεση Αξιολόγησης, παράγραφο 101). Ο νόμος αυτός έχει πλέον επεκταθεί ώστε να καλύπτει και τους πολιτικούς συμβούλους (τροποποίηση που εισήχθη με τον Ν. 4940/2022). Πρέπει να λάβουν άδεια από την Επιτροπή Δεοντολογίας για οποιαδήποτε επαγγελματική ή επιχειρηματική δραστηριότητα που σχετίζεται με τη δραστηριότητα της οντότητας στην οποία εργάζονταν, εάν θα μπορούσε να εγείρει ζητήματα σύγκρουσης συμφερόντων. Οι αρχές αναφέρονται επίσης στη συνάφεια του Νόμου 4829/2021, ο οποίος, όπως αναφέρεται στην Έκθεση Αξιολόγησης (βλ. παράγραφο 103), εισάγει μεγαλύτερη περίοδο υπαναχώρησης (18 μήνες) για δραστηριότητες ομάδων συμφερόντων.
45. Η GRECO σημειώνει ότι οι πληροφορίες που παρείχαν οι αρχές είχαν ήδη συμπεριληφθεί στην Έκθεση Αξιολόγησης, με εξαίρεση την τροποποίηση που εισήχθη με τον Ν. 4940/2022. Αυτή η τροπολογία επεκτείνει το καθεστώς μετά την πρόσληψη στους πολιτικούς συμβούλους, γεγονός που είναι ευπρόσδεκτο. Ωστόσο, η επάρκεια του καθεστώτος μετά την έξοδο από την υπηρεσία, που αναφέρεται στην Έκθεση Αξιολόγησης σε σχέση με τη σύσταση αυτή, δεν έχει αντιμετωπιστεί. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση του κατά πόσον μια περίοδος υπαναχώρησης ενός έτους/18 μηνών είναι αρκετή, καθώς η περίοδος δύο ετών είναι ο κανόνας για τα περισσότερα μέλη της GRECO που έχουν αξιολογηθεί μέχρι σήμερα στον Πέμπτο Κύκλο Αξιολόγησης. Το θέμα της πολιτικής της περιστρεφόμενης πόρτας σε σχέση με πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων υφιστάμενων προσώπων με υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων τους πριν από την κρατική υπηρεσία επίσης δεν έχει αντιμετωπιστεί.
46. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση vii δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση viii

47. *Η GRECO συνέστησε τον περαιτέρω εξορθολογισμό και την ενίσχυση της εποπτείας των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων και οικονομικών συμφερόντων προσώπων στα οποία έχουν ανατεθεί υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα.*
48. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι από την πρόσφατη έναρξη ισχύος, στις 28 Φεβρουαρίου 2023, του νέου νόμου 5026/2023 για τις γνωστοποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην αύξηση της επαλήθευσης των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων. Ο νέος Νόμος αναθεωρεί το νομικό πλαίσιο για τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων, απλοποιεί τη διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής και προβλέπει αναβάθμιση της πλατφόρμας πληροφορικής για την υποβολή και διαχείριση των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων έως το τέλος του 2023. Ο νέος νόμος επεκτείνει και απλοποιεί επίσης τις κατηγορίες ατόμων που είναι υποχρεωμένα να υποβάλουν δηλώσεις (τώρα περιλαμβάνει ΑΥΕΚ, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών συμβούλων) από τις τρέχουσες 49 κατηγορίες

σε 13. Καθορίζει επίσης τις σχετικές υποχρεώσεις τους με μεγαλύτερη σαφήνεια, με τους συζύγους, τους χωρισμένους/διαζευγμένους συζύγους και τα συμβαλλόμενα μέρη σε σύμφωνο συμβίωσης να υποχρεούνται πλέον να υποβάλλουν χωριστές δηλώσεις. Ο αριθμός των επαληθεύσεων θα διπλασιαστεί σχεδόν μέσα στα επόμενα τρία χρόνια (αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο 4% και ο στόχος είναι 7%). Με την εφαρμογή αυτού του νέου νόμου καθιερώθηκε μια ενοποιημένη, ενιαία διαδικασία ελέγχου. Τα όργανα ελέγχου συνεργάζονται πλέον ως «συντονισμένο δίκτυο», μοιράζοντας οφέλη και συνδυάζοντας την τεχνογνωσία τους για την επίτευξη κοινών στόχων. Ο Συντονιστής Ελέγχου πρέπει να γνωρίζει πάντα την κατάσταση οποιασδήποτε μερικής ή συνολικής προόδου που έχει σημειωθεί σε οποιοδήποτε στάδιο και πρέπει να αναφέρεται συνεχώς στην Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου. Η [Απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής \[12.02.2024, ΦΕΚ 22Α\]](#) εγκρίνει τον εσωτερικό κανονισμό της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 25 του Νόμου που ρυθμίζει θέματα σχετικά με τη λειτουργία τους.

49. Οι αρχές εξηγούν επίσης ότι βάσει αυτού του νέου νόμου, η Επιτροπή Διερεύνησης Δηλώσεων Περιουσίας (εφεξής: CIDA) θα επικουρείται από συντονιστή ελέγχου. Αυτός ο συντονιστής ελέγχου εποπτεύει και συντονίζει το έργο των εξειδικευμένων ελεγκτικών οργάνων. Θα το πράξει για να ενισχύσει την εποπτεία των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων και των οικονομικών συμφερόντων των ΑΥΕΚ, να μειώσει τον κατακερματισμό στους ελέγχους και να διασφαλίσει την ομοιομορφία όσον αφορά τις παραβιάσεις και τις κυρώσεις. Στις 31 Μαρτίου κάθε έτους, η CIDA υποβάλλει ετήσια έκθεση για τις δραστηριότητές της για το προηγούμενο έτος στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και στους Υπουργούς Οικονομικών και Δικαιοσύνης. Η CIDA θα ενσωματώσει τις εκθέσεις όλων των ειδικών ελεγκτικών φορέων. Η πληροφορία αυτή θα αναρτηθεί και στην επίσημη ιστοσελίδα της Βουλής και θα παραμείνει αναρτημένη για τρία χρόνια.
50. Η GRECO σημειώνει ότι στις 28 Φεβρουαρίου 2023 τέθηκε σε ισχύ ένας νέος νόμος για τις γνωστοποιήσεις περιουσιακών στοιχείων (Ν. 5026/2023). Αυτός ο νόμος στη θεωρία ενισχύει ουσιαστικά το σύστημα εποπτείας των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων. Εξασφαλίζονται επίσης στην πράξη ρυθμίσεις εφαρμογής, μεταξύ άλλων μέσω ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης, αναβάθμισης του σχετικού συστήματος ΤΠ, διορισμού συντονιστή ελέγχου, δημόσιας ετήσιας έκθεσης για τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων. Η σύσταση αυτή θα εκπληρωθεί μόλις η GRECO λάβει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του παρόντος Νόμου στην πράξη μέσω πλήρως λειτουργικών ρυθμίσεων εφαρμογής.
51. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση viii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας σε φορείς επιβολής του νόμου

Σύσταση ix

52. *Η GRECO συνέστησε να ληφθούν ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της εκπροσώπησης των γυναικών σε όλα τα επίπεδα στην αστυνομία.*

53. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι μετά τις νομοθετικές τροποποιήσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2021 (άρθρο 73 του Ν. 4873), η ελάχιστη απαίτηση ύψους για τις υποψήφιες γυναίκες για πρόσληψη στην Ελληνική Αστυνομία μειώθηκε σε 1,63 μ., ενώ έμεινε 1,70 μ. για τους άνδρες υποψηφίους. Ως αποτέλεσμα, το ποσοστό των γυναικών που εισήχθησαν στις Αστυνομικές Σχολές ανήλθε στο 45-46% το 2022-23 (για σύγκριση, ήταν 24,58% το 2020). Οι αρχές αναφέρουν περαιτέρω ότι το Τμήμα Αστυνομικού Προσωπικού του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας επεξεργάζεται επί του παρόντος εντολή να απευθυνθεί σε όλο το προσωπικό με σκοπό την ενίσχυση της εκπροσώπησης των γυναικών σε διάφορους τομείς. Στο πλαίσιο αυτό, οι αρχές παρέχουν ένα διάγραμμα που δείχνει την τάση αύξησης του αριθμού των γυναικών αξιωματικών σε διευθυντικές θέσεις (από 102 το 2015 σε 162 το 2024 · το ποσοστό, ωστόσο, δεν προσδιορίζεται).
54. Η GRECO υποδέχεται την προσαρμογή της απαίτησης ελάχιστου ύψους και την επακόλουθη αύξηση των φοιτητριών στις αστυνομικές σχολές. Πιστεύει ότι, με τον καιρό, αυτό θα αντικατοπτρίζεται θετικά στον αριθμό των γυναικών αστυνομικών. Ωστόσο, δεν φαίνεται ότι έχει πραγματοποιηθεί διεξοδική ανασκόπηση για να εξεταστούν οι ευκαιρίες για τη βελτίωση της εκπροσώπησης των γυναικών στην αστυνομία σε όλα τα επίπεδα. Ως εκ τούτου, η GRECO θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν συνεχείς προσπάθειες όχι μόνο για την ενεργό αύξηση του αριθμού των γυναικών που προσλαμβάνονται, αλλά και εκείνων που βρίσκονται σε διευθυντικές θέσεις, κάτι που θα απαιτούσε την αξιολόγηση των εμποδίων που μπορεί να θέσουν φραγμούς στη σταδιοδρομία τους και ποιες θετικές πολιτικές και πρακτικές πρέπει να ληφθούν για τη διασφάλιση της φυλετικής ισορροπίας στην αστυνομία.
55. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση ix εφαρμόστηκε εν μέρει.

Σύσταση x

56. *Η GRECO συνέστησε τη διεξαγωγή συνολικής αξιολόγησης κινδύνου των επιρρεπών στη διαφθορά περιοχών και δραστηριοτήτων στην αστυνομία, για τον εντοπισμό προβλημάτων και αναδυόμενων τάσεων και τη χρήση δεδομένων για τον προληπτικό σχεδιασμό μιας στρατηγικής ακεραιότητας και κατά της διαφθοράς για την αστυνομία.*
57. Οι ελληνικές αρχές αναφέρονται σε ετήσιες εκθέσεις που συντάσσει η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων για Φορείς Επιβολής του Νόμου και υποβάλλονται στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή εποπτείας και ελέγχου. Οι εκθέσεις αυτές παρέχουν λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για τη διαφθορά σε όλο τον δημόσιο τομέα, τα οποία χρησιμοποιούνται για τον σχεδιασμό της κυβερνητικής προληπτικής δράσης. Οι αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων σχεδιάζει να πραγματοποιήσει μια ολοκληρωμένη συλλογή δεδομένων που σχετίζονται με τη διαφθορά σε συνεργασία με άλλα ιδρύματα (όπως η ΕΑΔ και η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου). Οι συλλεγόμενες πληροφορίες θα αποτελέσουν τη βάση μιας έκθεσης αξιολόγησης κινδύνου που θα καταρτιστεί στο εγγύς μέλλον.

58. Η GRECO θλίβεται για την έλλειψη στοχευμένης δράσης για την εκπλήρωση της σύστασης x. Υπενθυμίζει ότι έλαβε υπόψη τις δραστηριότητες επίβλεψης, ιδίως την υποβολή εκθέσεων, του Οργανισμού Εσωτερικών Υποθέσεων στο στάδιο της αξιολόγησης (βλ. παράγραφο 167, στο τέλος της Έκθεσης Αξιολόγησης). Έχοντας αυτό υπόψη, η GRECO είχε, ωστόσο, θεωρήσει ότι απαιτούνταν μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση κινδύνου που θα λαμβανόταν από διάφορες πηγές (παράγραφος 130 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Με άλλα λόγια, η GRECO είδε την ανάγκη για μια αξιολόγηση διαφορετική από την τακτική αναφορά και την κάλυψη στοιχείων από πηγές άλλες από ποινικές και πειθαρχικές υποθέσεις. Η GRECO δεν μπορεί παρά να παρατηρήσει ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί τέτοια αξιολόγηση και προσβλέπει στη λήψη περαιτέρω ενημερώσεων σχετικά με αυτό. Η GRECO σημειώνει περαιτέρω ότι δεν έχουν υποβληθεί πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη μιας προληπτικής στρατηγικής προσαρμοσμένης στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής αστυνομίας.
59. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση x δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση xi

60. *Η GRECO συνέστησε (i) να επικαιροποιηθεί ο Κώδικας Δεοντολογίας για την Αστυνομία προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι τρέχουσες προκλήσεις της αστυνόμευσης και να συμπεριληφθούν λεπτομερείς οδηγίες για θέματα ακεραιότητας (πρόληψη σύγκρουσης συμφερόντων, δωρεές, κατάχρηση πληροφοριών, κατάχρηση δημοσίων πόρων κ.λπ.), (ii) να αναπτυχθεί περαιτέρω η επαγγελματική κατάρτιση (αρχική και συνεχής) για τους αστυνομικούς σε θέματα δεοντολογίας, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητα των καθηκόντων και τα τρωτά σημεία τους και με εστίαση προσανατολισμένη στην πρακτική και (iii) να επινοηθεί μια στρατηγική τακτικής επικοινωνίας για την τεκμηρίωση των δεοντολογικών προτύπων στο εργατικό δυναμικό πρώτης γραμμής.*
61. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας επεξεργάζεται επί του παρόντος έναν οδηγό για αστυνομικούς που ασχολούνται με περιστατικά διαφθοράς και ζητήματα ακεραιότητας στην Ελληνική Αστυνομία. Μόλις ολοκληρωθεί, ο οδηγός θα δημοσιευτεί και θα διαδοθεί ευρέως, μεταξύ άλλων μέσω των μέσων ενημέρωσης και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Θα συμπεριληφθεί επίσης στο εσωτερικό πρόγραμμα εκπαίδευσης. Οι αρχές αναφέρουν επίσης ότι η συνιστώσα ακεραιότητας της εκπαίδευσης που παρέχεται από τη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, την Αστυνομική Ακαδημία και τη Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών και Εκπαίδευσης της Ελληνικής Αστυνομίας έχει διευρυνθεί, ιδιαίτερα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024. Εκτός από τα μαθήματα που βασίζονται στον Κώδικα Δεοντολογίας, τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης και άλλες σχετικές κανονιστικές πράξεις, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει πρακτικές πτυχές (για παράδειγμα, παράγοντες που επηρεάζουν την ηθική συμπεριφορά ενός μεμονωμένου αξιωματικού, μιας ομάδας και ενός αρχηγού ομάδας, την ιδιαιτερότητα των ηθικών απαιτήσεων που ισχύουν για διαφορετικούς τύπους αστυνομικής δράσης με έμφαση στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην ηγεσία που βασίζεται στην αξία και στις ευθύνες των διευθυντικών στελεχών, στις καταγγελίες

από πληροφοριοδότες, στις ομάδες πίεσης, στην εσφαλμένη «αφοσίωση» και στον κώδικα σιωπής).

62. Η GRECO σημειώνει τις αρχικές εργασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη για τη συμπλήρωση του Κώδικα Δεοντολογίας με πιο λεπτομερείς οδηγίες και καλεί τις αρχές να υποβάλουν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με αυτό, ιδίως σχετικά με το περιεχόμενο του υπό επεξεργασία οδηγού. Όσον αφορά την επαγγελματική κατάρτιση, η GRECO εκτιμά ότι έχει δοθεί μεγαλύτερη σημασία στα θέματα ακεραιότητας στα σχετικά προγράμματα των Σχολών της Ελληνικής Αστυνομίας. Στο πλαίσιο αυτό, η GRECO υπενθυμίζει ότι το δεύτερο μέρος της παρούσας σύστασης συνδέεται στενά με το πρώτο, ιδίως με την ανάγκη παροχής πιο στοχευμένης και λεπτομερούς καθοδήγησης, εξηγώντας την εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας σε πραγματικές καταστάσεις. Ως εκ τούτου, η GRECO καλωσορίζει πληροφορίες σχετικά με περαιτέρω μέτρα που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της σχετικής επαγγελματικής κατάρτισης των αστυνομικών και μιας στρατηγικής τακτικής επικοινωνίας σχετικά με τα πρότυπα δεοντολογίας μετά τη δημοσίευση του νέου επεξηγηματικού οδηγού.

63. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χί εφαρμόστηκε εν μέρει.

Σύσταση xii

64. *Η GRECO συνέστησε να εισαχθεί ένας μηχανισμός για την παροχή εμπιστευτικής συμβουλευτικής στους αστυνομικούς σε θέματα ηθικής και ακεραιότητας.*

65. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι στους υπαλλήλους που βρίσκονταν σε υπηρεσία στο τηλεφωνικό κέντρο για καταγγελίες εντός της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων δόθηκαν συγκεκριμένες οδηγίες για την παροχή εμπιστευτικών συμβουλών σε θέματα ακεραιότητας και δεοντολογίας. Ο Οργανισμός σκοπεύει να συμμορφώσει τον συμβουλευτικό μηχανισμό με το ρυθμιστικό πλαίσιο που εισάγει τον θεσμό του συμβούλου ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση (Ν. 4795/2021) (βλ. Σύσταση iii, παραπάνω).

66. Η GRECO σημειώνει αυτές τις πληροφορίες. Παρατηρεί ότι η παροχή εμπιστευτικής συμβουλευτικής έχει ανατεθεί σε τηλεφωνικό κέντρο επιφορτισμένο με την παραλαβή παραπόνων εντός της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων. Η GRECO έχει επιφυλάξεις σχετικά με την κίνηση αυτή, καθώς αναθέτει στα χέρια του φορέα που ερευνά τις παρανομίες, το έργο της παροχής εμπιστευτικής συμβουλευτικής σε πράκτορες. Αυτό στην πράξη μπορεί να έχει ανατριχιαστικό αποτέλεσμα στους πράκτορες να αναζητούν συμβουλές όταν έρχονται αντιμέτωποι με ένα δεοντολογικό δίλημμα, καθώς μπορεί να φοβούνται ότι θα ληφθούν μέτρα εναντίον τους σε μεταγενέστερο στάδιο. Η GRECO τονίζει ότι το στοιχείο της εμπιστοσύνης είναι ζωτικής σημασίας για έναν συμβουλευτικό μηχανισμό και καλεί τις αρχές να υποβάλουν πληροφορίες για τα μέτρα που θα ληφθούν για τη μεταρρύθμιση και την ανάπτυξη ενός τέτοιου μηχανισμού.

67. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xii δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση xiii

68. Η GRECO συνέστησε την ενίσχυση των ελέγχων ακεραιότητας κατά την πρόσληψη προσωπικού, καθώς και σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της αστυνομικής σταδιοδρομίας.
69. Όσον αφορά τους ελέγχους κατά τη διαδικασία πρόσληψης, οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα αρ. 105/2021, εισήχθησαν νέα ψυχομετρικά τεστ, σε συνδυασμό με συνέντευξη ενώπιον των Επιτροπών Ψυχομετρικών Ελέγχων. Η δοκιμαστική φάση, η οποία διαρκεί δύο ημέρες, καλύπτει, μεταξύ άλλων, την ακεραιότητα του υποψηφίου. Αν και δεν είναι καθοριστικά, τα αποτελέσματα των εξετάσεων λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία πρόσληψης. Επιπλέον, ο έλεγχος ιστορικού καλύπτει όχι μόνο ποινικές καταδίκες, αλλά και ποινικές κατηγορίες και άλλα συναφή μέτρα. Επιπροσθέτως, λαμβάνονται αποτυπώματα δακτύλων και παλάμης των επιτυχόντων.
70. Όσον αφορά τους περιοδικούς ελέγχους, οι αρχές διευκρινίζουν ότι αξιωματικοί όλων των βαθμίδων, εκτός από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας, υπόκεινται σε ετήσιες αξιολογήσεις από ένα σώμα αξιολογητών, οι οποίοι εξετάζουν όχι μόνο τις επαγγελματικές ικανότητες, αλλά και τα ηθικά προσόντα, συμπεριλαμβανομένης της ακεραιότητας (βλ. Άρθρα 18-26 του Π.Δ. 24/1997).¹³ Περαιτέρω, όλοι οι αστυνομικοί ομοίως υπόκεινται σε ετήσιες αξιολογήσεις από τους διευθυντές τους, οι οποίοι καλούνται να δώσουν βαθμολογία (από 1 έως 10) σε διάφορες ικανότητες και χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένης της ακεραιότητας (βλ. άρθρα 10¹⁴ και 32¹⁵ του Προεδρικού Διατάγματος αριθ. 15/1986). Επιπλέον, το αστυνομικό προσωπικό υποχρεούται να υποβάλλει δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης, προς εξέταση από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων. Όλα τα παραπάνω στοιχεία (και αυτά που καλύπτουν την υγεία και την οικογενειακή κατάσταση, συστάσεις, διπλώματα, καταρτίσεις, μετατάξεις, πειθαρχικές και ποινικές υποθέσεις) αποθηκεύονται στον ατομικό φάκελο κάθε αστυνομικού και λαμβάνονται υπόψη από τα αρμόδια

¹³ Το άρθρο 19 § 6 έχει ως εξής: «Για την αξιολόγηση των δεοντολογικών προσόντων λαμβάνονται υπόψη: α. Πειθαρχία, β. Επιμέλεια και ακεραιότητα χαρακτήρα, γ. Επίγνωση του καθήκοντος». Σύμφωνα με το άρθρο 25 §§ 1-5, τα κριτήρια αξιολόγησης βαθμολογούνται με αριθμούς από το 1 έως το 100. Η κλίμακα βαθμολογίας είναι: α. Εξαιρετικά: από 91 έως 100, β. Πολύ καλά: από 81 έως 90,99, γ. Καλά: από 61 έως 80,99, δ. Μέτρια: από 41 έως 60,99, ε. Ανεπαρκώς: από 1 έως 40,99. Οι βαθμολογίες που δικαιολογούν δυσμενή κρίση στην τρέχουσα κατάσταση, καθώς και οι βαθμολογίες 95 και άνω σε οποιοδήποτε ατομικό βασικό προσόν πρέπει να αιτιολογούνται από τον αξιολογητή. Οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται κατά την περίοδο αξιολόγησης βαθμολογούνται αρνητικά ανάλογα με τη βαρύτητά τους.

¹⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 10, τα βασικά προσόντα και οι υπηρεσιακές επιδόσεις των αξιωματικών αξιολογούνται σε ακέραιους αριθμούς στην κλίμακα από το 1 έως το 10. Τα σοβαρά ελαττώματα και ελλείψεις δεν βαθμολογούνται αλλά λαμβάνονται υπόψη κατά την απόδοση της γενικής βαθμολογίας ή της βαθμολογίας δεδομένου προσόντος. Η κλίμακα βαθμολογίας είναι: Άριστα: 9,6 – 10, Πολύ καλά: 7,6-9,5, Καλά: 5 – 7,5, Επαρκώς: 3-4,9, Απαράδεκτα: 1 – 2,9.

¹⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 32, τα βασικά προσόντα διακρίνονται σε πνευματικά, επαγγελματικά, διοικητικά, ηθικά, ψυχικά και σωματικά. Τα ηθικά προσόντα περιλαμβάνουν: (1) Πειθαρχία, (2) Ευσυνειδησία, (3) Ειλικρίνεια, συνέπεια, (4) Τιμιότητα – σεμνότητα, (5) Ακεραιότητα χαρακτήρα, (6) Αξιοπρέπεια, (7) Εμπιστευτικότητα, (8) Δικαιοσύνη, (9) Υπευθυνότητα, (10) πνεύμα συνεργασίας.

συλλογικά όργανα που, για παράδειγμα, εξετάζουν καταγγελίες κατά αστυνομικών ή θέματα σταδιοδρομίας, όπως μεταθέσεις ή προαγωγές.

71. Η GRECO σημειώνει αυτές τις πληροφορίες. Όσον αφορά τους ελέγχους πριν από την πρόσληψη, η GRECO υπενθυμίζει ότι έχει τονίσει τη σημασία ενός πιο εμπειριστωμένου ελέγχου ιστορικού που καλύπτει διάφορες πτυχές (οικογένεια υποψηφίου, συνεργάτες, οικονομικά στοιχεία και αρχεία οδήγησης κ.λπ.), ιδίως με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών (παράγραφος 144 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Ενώ η εισαγωγή ενός πιο εις βάθος ψυχομετρικού τεστ είναι μια θετική εξέλιξη, δεν μπορεί να παρέχει σχετικές πραγματικές λεπτομέρειες για την επαγγελματική και ιδιωτική ζωή ενός υποψηφίου, κάτι που μπορεί να είναι το κλειδί για τον εντοπισμό ανέντιμων τάσεων. Η GRECO σημειώνει επίσης ότι οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης υποβάλλονται από το αστυνομικό προσωπικό για επεξεργασία από τον Οργανισμό Εσωτερικών Υποθέσεων. Ωστόσο, δεν είναι σαφές εάν οι υποψήφιοι υπόκεινται επίσης σε παρόμοιο έλεγχο. Ως εκ τούτου, η GRECO καλεί τις αρχές να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την ανάπτυξη αξιόπιστων ελέγχων ιστορικού, ιδίως ολοκληρώνοντάς τους με στοιχεία εκτός του τομέα του ποινικού δικαίου.
72. Όσον αφορά τους περιοδικούς ελέγχους, η GRECO σημειώνει το επιχείρημα των αρχών ότι το ετήσιο σύστημα αξιολόγησης διασφαλίζει τον απαιτούμενο τακτικό έλεγχο. Η GRECO υπενθυμίζει ότι έχει αναλύσει τις αξιολογήσεις απόδοσης και τη λήψη αποφάσεων σταδιοδρομίας στο στάδιο της αξιολόγησης (βλ. παραγράφους 148-149 της Έκθεσης). Ωστόσο, η GRECO δεν πείστηκε ότι οι διαδικασίες αυτές επιτρέπουν την τακτική παρακολούθηση τυχόν αλλαγών στην προσωπική κατάσταση των αστυνομικών (εκτός της οικογενειακής κατάστασης) που είναι πιθανό να καταστήσουν ένα άτομο πιο ευάλωτο σε πιθανούς κινδύνους διαφθοράς (για παράδειγμα, οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα υποθήκης ή προσωπικού δανείου, πτώχευσης συζύγου κ.λπ.). Ως εκ τούτου, η GRECO υποστήριξε την καθιέρωση τακτικού ελέγχου, η συχνότητα του οποίου θα πρέπει να εξαρτάται από την έκθεση στον κίνδυνο και το επίπεδο ασφάλειας που απαιτείται. Η GRECO τόνισε περαιτέρω ότι ένας τέτοιος έλεγχος θα πρέπει να διενεργείται από εκπαιδευμένο προσωπικό εκτός της άμεσης αλυσίδας διοίκησης (ό.π., παράγραφος 146). Η GRECO σημειώνει τις πρόσθετες πληροφορίες που παρέχονται από τις αρχές σχετικά με τις αξιολογήσεις, ιδίως το σύστημα αξιολόγησης που ισχύει για προσωπικά χαρακτηριστικά, όπως η ακεραιότητα. Ωστόσο, ελλείψει λεπτομερειών σχετικά με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την απόδοση μιας συγκεκριμένης βαθμολογίας, η GRECO δεν είναι σε θέση να θεωρήσει τις διευκρινίσεις των αρχών ως ανταποκρινόμενες στις ανησυχίες της που διατυπώθηκαν στο στάδιο της αξιολόγησης. Ως εκ τούτου, η GRECO θα παροτρύνει τις αρχές να αναλάβουν αποφασιστικά μέτρα για τον σχεδιασμό ενός συστήματος περιοδικών ελέγχων ιστορικού εκτός του πλαισίου αξιολόγησης και διαχείρισης σταδιοδρομίας.
73. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xiii δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση xiv

74. Η GRECO συνέστησε (i) τη διασφάλιση ενός επαρκούς συστήματος οικονομικής ανταμοιβής για τις υπερωρίες και (ii) την εφαρμογή ενός σχεδίου βαρδιών που ανταποκρίνεται στις δημόσιες υπηρεσίες καθώς και στις απαιτήσεις των μεμονωμένων αξιωματικών, διασφαλίζοντας έτσι την ισορροπία επαγγελματικής και προσωπικής ζωής στην αστυνομία.
75. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι οι αρμόδιοι φορείς μελετούν επί του παρόντος τη δυνατότητα εισαγωγής συστήματος οικονομικής ανταμοιβής για υπερωρίες. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος, οι αρχές διευκρινίζουν ότι οι περίοδοι ημερήσιας ανάπαυσης μπορεί να αντισταθμιστούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Οι αρχές αναφέρονται επίσης σε αρκετές εντολές που εκδόθηκαν από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας (τα έτη 2010, 2013, 2014 και 2019) και τονίζουν τη σημασία της αυστηρής τήρησης των εθνικών κανόνων σχετικά με τα δικαιώματα ανάπαυσης και την ανακοίνωση του εβδομαδιαίου προγράμματος εργασιών (το αργότερο έως τις 2 μ.μ. της Παρασκευής της προηγούμενης εβδομάδας). Οι εντολές αναφέρονται σε πολυάριθμες καταγγελίες που υποβλήθηκαν σχετικά και τονίζουν την ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη η ευημερία, η προσωπική και οικογενειακή ζωή του αστυνομικού προσωπικού. Κατά την άποψη των αρχών, το υφιστάμενο σύστημα λαμβάνει επαρκώς υπόψη τις ατομικές απαιτήσεις των αστυνομικών.
76. Η GRECO σημειώνει ότι βρίσκονται σε εξέλιξη ορισμένα αρχικά βήματα προς την εφαρμογή του πρώτου μέρους της σύστασης και προτρέπει τις αρχές να συνεχίσουν δυναμικά τις προσπάθειές τους ως προς αυτό. Ως προς το δεύτερο σκέλος, η GRECO δεν μπορεί παρά να συμπεράνει ότι δεν έχει γίνει καμία ενέργεια. Επίσης, φαίνεται ότι το Αρχηγείο της Αστυνομίας γνώριζε εδώ και αρκετό καιρό την προβληματική κατάσταση με τη διαχείριση των καταλόγων βάρδιας. Ωστόσο, παρά τις πολλές υπενθυμίσεις από τη διοίκηση ανώτατου επιπέδου, δεν υπήρξε καμία βελτίωση. Το πρόβλημα δεν έχει αντιμετωπιστεί με συστημικό τρόπο. Από την άποψη αυτή, η GRECO υπενθυμίζει τα ευρήματά της στο στάδιο της αξιολόγησης σχετικά με την εκτεταμένη προσφυγή στην τελευταίας στιγμής, κατ' εξαίρεση τροποποίηση των χρονοδιαγραμμάτων εργασίας που τα καθιστά απρόβλεπτα και αποκλείοντας κάθε μελλοντικό σχεδιασμό. Ως εκ τούτου, η GRECO προτρέπει τις αρχές να αναλάβουν πιο αποφασιστική και συστημική δράση σε σχέση με τη σύσταση αυτήν, η οποία αφορά ιδιαίτερα κρίσιμα θέματα.
77. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xiv δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση xv

78. Η GRECO συνέστησε την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του τρέχοντος συστήματος/πολιτικής παράλληλων επιχειρηματικών συμφερόντων/δραστηριοτήτων της αστυνομίας και αυτών μετά την πρόσληψη, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση σαφών κριτηρίων για επιτρεπόμενες δευτερεύουσες δραστηριότητες και τον εξορθολογισμό

της διαδικασίας εξουσιοδότησης ώστε να καταστεί σαφές, έγκαιρο και αποτελεσματικό.

79. Οι ελληνικές αρχές διευκρινίζουν ότι οι εξουσιοδοτήσεις για δευτερεύουσες δραστηριότητες δίνονται κυρίως από τον Αρχηγό του Επιτελείου της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας μπορεί να χορηγεί άδειες για συγκεκριμένα περιστασιακά ή προσωρινά έργα. Η διαδικασία για την αίτηση μιας τέτοιας εξουσιοδότησης καθορίζεται αναλυτικά στο επίσημο ηλεκτρονικό μητρώο διοικητικών διαδικασιών της ελληνικής δημόσιας υπηρεσίας (www.mitos.gov.gr). Η τρέχουσα πρακτική είναι να εξετάζονται τυχόν τέτοια αιτήματα από τη σκοπιά των απαιτήσεων της ουδετερότητας και της αμεροληψίας της αστυνομίας, της συμβατότητας μιας δεδομένης δευτερεύουσας δραστηριότητας με τη φύση των αστυνομικών καθηκόντων και της ανάγκης αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων. Επιπλέον, το εθνικό δίκαιο δεν θέτει κανένα ανώτατο όριο για τη διάρκεια μιας άδειας. Όσον αφορά τους περιορισμούς μετά την πρόσληψη, αυτοί αφορούν μόνο τους αξιωματικούς της Ειδικής Ανακριτικής Υπηρεσίας και η διάρκειά τους περιορίζεται σε πέντε χρόνια (Ν. 2518/1997).
80. Οι αρχές αναφέρουν επίσης ότι υπέβαλαν μέσω της Ευροpol επίσημο αίτημα για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η εγχώρια νομοθεσία και πρακτική άλλων κρατών μελών της ΕΕ ρυθμίζει τις δευτερεύουσες δραστηριότητες του αστυνομικού προσωπικού και τους περιορισμούς μετά την πρόσληψη. Τα στοιχεία που ελήφθησαν από 11 κράτη βρίσκονται υπό επεξεργασία από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας και το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη με σκοπό τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών και την ανάλογη ανάπτυξη του εγχώριου νομικού πλαισίου. Ειδικότερα, τροποποίηση του άρθρου 5 του Π.Δ. 538/1989 θεωρείται ότι καθορίζονται ρητά οι επιτρεπόμενες δευτερεύουσες δραστηριότητες. Οι αρχές αναφέρουν περαιτέρω ότι έχει δημιουργηθεί μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων και όλες οι εξουσιοδοτήσεις για δευτερεύουσες δραστηριότητες που έχουν δοθεί μέχρι στιγμής θα ψηφιοποιηθούν και θα συμπεριληφθούν σε αυτήν.
81. Η GRECO σημειώνει τις πληροφορίες αυτές και εκτιμά ότι οι αρχές σκοπεύουν να αξιοποιήσουν τις βέλτιστες πρακτικές άλλων ευρωπαϊκών κρατών στον συγκεκριμένο τομέα. Η GRECO καλεί τις αρχές να υποβάλουν περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τυχόν συνέχεια που θα δοθεί στη συγκριτική ερευνητική εργασία που διεξάγεται αυτή τη στιγμή. Υπενθυμίζοντας τα ευρήματά της στην παράγραφο 157 της Έκθεσης Αξιολόγησης, η GRECO προτρέπει περαιτέρω τις αρχές να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για την αναθεώρηση της διαδικασίας αδειοδότησης, ώστε να την καταστήσουν λιγότερο παρατεταμένη και γραφειοκρατική.
82. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xv δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση xvi

83. *Η GRECO συνέστησε την ενίσχυση της προστασίας των πληροφοριοδοτών εντός της αστυνομίας και τη λήψη όλων των άλλων μέτρων που κρίνονται απαραίτητα για τη*

διευκόλυνση της καταγγελίας της διαφθοράς, μεταξύ άλλων, με τη διασφάλιση του απορρήτου των πληροφοριοδοτών, κατά περίπτωση.

84. Οι ελληνικές αρχές αναφέρουν ότι στις 11 Νοεμβρίου 2022 η Βουλή των Ελλήνων ενέκρινε τον νόμο αριθ. 4990/2022 που μεταφέρει στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία της ΕΕ για τις καταγγελίες πληροφοριοδοτών (αριθ. 2019/1937). Ο νέος νόμος θεσπίζει ένα ενιαίο πλαίσιο προστασίας για άτομα που αναφέρουν παραβάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ και προβλέπει εσωτερικούς και εξωτερικούς διαύλους αναφοράς, ιδίως την ΕΑΔ που καθιστά διαθέσιμη, μεταξύ άλλων, την ηλεκτρονική πλατφόρμα για ανώνυμες αναφορές (<http://extwhistle.aead.gr>). Οι αστυνομικοί εμπίπτουν στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του Νόμου αυτού ο οποίος καλύπτει τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα. Κατά την άποψη των αρχών, το άρθρο 11 του Νόμου, το οποίο καθορίζει τις σχετικές λειτουργίες της ΕΑΔ, καλύπτει επαρκώς την παρούσα σύσταση. Οι αρχές ενημερώνουν περαιτέρω ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης επεξεργάζεται επί του παρόντος ένα νέο σχέδιο νόμου για την επέκταση της προστασίας πληροφοριοδοτών σε άτομα που καταγγέλλουν περιστατικά διαφθοράς.¹⁶
85. Η GRECO σημειώνει την υποβολή αυτή. Ενώ η μεταφορά της Οδηγίας της ΕΕ για τις καταγγελίες πληροφοριοδοτών στο ελληνικό νομικό σύστημα είναι αναμφίβολα μια θετική εξέλιξη, η GRECO δεν μπορεί παρά να σημειώσει ότι το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της περιορίζεται σε παραβάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ στους καθορισμένους τομείς.¹⁷ Σε κάθε περίπτωση, η GRECO υπενθυμίζει ότι έχει τονίσει την ανάγκη για ένα σύστημα προστασίας προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες της αστυνομίας και που περιλαμβάνει επιχειρησιακές ρυθμίσεις και θεσμοθετημένους μηχανισμούς που έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν πλήρη κάλυψη στους αστυνομικούς καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αναφοράς (παράγραφος 176 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Συνεπώς, η GRECO δεν μπορεί να θεωρήσει τον νόμο αριθ. 4990/2022 ως στοχευμένη δράση για την υλοποίηση της παρούσας σύστασης. Η GRECO προσβλέπει στη λήψη περαιτέρω ενημερώσεων σχετικά με το υπό

¹⁶ Οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την GRECO κατά τη διάρκεια της 96ης συνεδρίασης της ολομέλειάς της ότι ο νόμος 5095/2024 (ΦΕΚ 40) εγκρίθηκε στις 15 Μαρτίου 2024. Η εξέλιξη αυτή και η αποτελεσματική εφαρμογή της θα εξεταστούν στην επόμενη άσκηση υποβολής εκθέσεων.

¹⁷ i. παραβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των πράξεων της Ένωσης που αφορούν τους ακόλουθους τομείς: δημόσιες συμβάσεις· χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, προϊόντα και αγορές και πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας· ασφάλεια και συμμόρφωση προϊόντων· ασφάλεια των μεταφορών· προστασία του περιβάλλοντος· ακτινοπροστασία και πυρηνική ασφάλεια· ασφάλεια τροφίμων και ζωοτροφών, υγεία και καλή μεταχείριση των ζώων· δημόσια υγεία· προστασία των καταναλωτών· προστασία του απορρήτου και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ασφάλεια των συστημάτων δικτύων και πληροφοριών·

ii. παραβάσεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης όπως αναφέρονται στο άρθρο 325 της ΣΛΕΕ·

iii. παραβάσεις που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά, όπως αναφέρεται στο άρθρο 26 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, συμπεριλαμβανομένων παραβιάσεων των κανόνων ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων της Ένωσης, παραβάσεις που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά σε σχέση με πράξεις που παραβιάζουν τους κανόνες εταιρικής φορολογίας ή ρυθμίσεις των οποίων σκοπός είναι η απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος που ακυρώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό της ισχύουσας νομοθεσίας για τη φορολογία εταιρειών.

διαμόρφωση σχέδιο νόμου, το οποίο θα επεκτείνει την προστασία των πληροφοριοδοτών στα άτομα που καταγγέλλουν περιστατικά διαφθοράς (βλ. υποσημείωση 16). Στο πλαίσιο αυτό, η GRECO τονίζει ότι το σχετικό πλαίσιο θα πρέπει να καλύπτει όλους τους τομείς που σχετίζονται με την αστυνομική δράση. Επιπλέον, η καταγγελία παραβάσεων της αστυνομίας εκ των έσω, ειδικά σε ευαίσθητες περιπτώσεις, ως τέτοια μπορεί να απαιτεί ειδική προστασία. Ως εκ τούτου, η GRECO καλεί τις αρχές να πραγματοποιήσουν μια διεξοδική καταγραφή, με τη διαβούλευση με την αστυνομία, των σχετικών περιοχών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ισχύοντος πλαισίου προστασίας των καταγγελιών και των μέτρων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των κενών αυτών. Η GRECO προσβλέπει στη λήψη των πληροφοριών για τα αποτελέσματα μιας τέτοιας άσκησης σε εύθετο χρόνο.

86. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xvii δεν έχει εφαρμοστεί.

Σύσταση xvii

87. *Η GRECO συνέστησε (i) να εισαχθούν πρόσθετες διασφαλίσεις για την παροχή ανεξάρτητης και αποτελεσματικής έρευνας για καταγγελίες της αστυνομίας και επαρκούς επιπέδου διαφάνειας προς το κοινό και (ii) να θεσπιστεί ένα σύστημα παρακολούθησης των δημόσιων καταγγελιών.*

88. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, οι ελληνικές αρχές αναφέρονται σε εγκύκλιο που εξέδωσε ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας στις 18 Απριλίου 2023 για την αντιμετώπιση σειράς σημαντικών ζητημάτων. Πρώτον, η εγκύκλιος υπογράμμισε τον διεθνή ορισμό της διαφθοράς ως «κατάχρηση δημόσιας θέσης ή εξουσίας για ιδιωτικό όφελος». Δεύτερον, η εγκύκλιος όριζε ότι οι πειθαρχικές διαδικασίες σε υποθέσεις διαφθοράς θα πρέπει να τηρούν τις ίδιες αρχές με τις διαδικασίες σε υποθέσεις αστυνομικής κακοποίησης, όπως: σχολαστικότητα (ιδιαίτερα όσον αφορά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων), αποτελεσματικότητα (ταυτοποίηση και τιμωρία των υπευθύνων), θεσμική ανεξαρτησία (η έρευνα δεν θα πρέπει να ανατεθεί σε αξιωματικούς που υπηρετούν στο ίδιο τμήμα με το εμπλεκόμενο μέρος), σβελτάδα, αυστηρότητα και αποτροπή, υψηλό επίπεδο διαφάνειας (ιδίως κατά την κοινοποίηση του αποτελέσματος της διαδικασίας στους καταγγέλλοντες ή στα μέσα ενημέρωσης). Τρίτον, η εγκύκλιος έδωσε εντολή στις αρμόδιες υπηρεσίες επικοινωνίας να παρακολουθούν τα ΜΜΕ και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ώστε να ενημερώνονται έγκαιρα για τυχόν δημόσιες καταγγελίες διαφθοράς σε βάρος του αστυνομικού προσωπικού και να κινήσουν πειθαρχική έρευνα για το θέμα.

89. Οι αρχές διευκρινίζουν περαιτέρω ότι η έρευνα για καταγγελίες αστυνομικής κακοποίησης ή κακομεταχείρισης ανατίθεται σε αξιωματικούς τμήματος άλλου από εκείνο του εμπλεκόμενου αστυνομικού (βλ. Εγκύκλιο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας που εκδόθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2015). Αυτό αφορά υποθέσεις που προκαλούν είτε ένορκες είτε προκαταρκτικές διοικητικές έρευνες (βλ. παραγράφους 186-187 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Μόνο καταγγελίες σχετικά με ήσσονος σημασίας πειθαρχικά παραπτώματα που τιμωρούνται με πρόστιμο ή επίπληξη¹⁸ μπορούν να

¹⁸ Για παράδειγμα, μέθη εν ώρα υπηρεσίας.

διερευνώνται στο τμήμα του ενδιαφερομένου αξιωματικού, υπό την επίβλεψη του προϊσταμένου του τμήματος, ο οποίος επικυρώνει την επιβληθείσα κύρωση. Περαιτέρω, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας επιβλέπει όλες τις πειθαρχικές διαδικασίες κατά των αστυνομικών. Τέλος, είναι ανοιχτό στους καταγγέλλοντες να εγείρουν τυχόν ζητήματα αμεροληψίας ή ανεξαρτησίας και να ζητούν τη διερεύνηση της υπόθεσης σε διαφορετικό τμήμα. Όσον αφορά τα Προεδρικά Διατάγματα αρ. 120/2008 και αρ. 111/2019,¹⁹ οι αρχές επαναλαμβάνουν ότι οι ανωτέρω διαδικασίες παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις ανεξαρτησίας, αποτελεσματικότητας και διαφάνειας.

90. Σχολιάζοντας την παράγραφο 181 της Έκθεσης Αξιολόγησης, οι αρχές αναφέρουν ότι το 2017 ο Συνήγορος του Πολίτη ορίστηκε ως ο Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης της Αυθαίρετης Συμπεριφοράς από τα όργανα επιβολής του νόμου και το προσωπικό των φυλακών. Η εντολή του καλύπτει περιπτώσεις τεσσάρων κατηγοριών: *πρώτη*, βασανιστήρια και άλλες παραβιάσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, *δεύτερη*, σκόπιμες παραβιάσεις του δικαιώματος στη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα και την προσωπική (συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής) ελευθερία, *τρίτη*, παράνομη χρήση πυροβόλου όπλου, *τέταρτη*, συμπεριφορά με ρατσιστικά κίνητρα ή με άλλο τρόπο μεροληπτική συμπεριφορά. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ενεργήσει κατόπιν ατομικών καταγγελιών, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν παραπομπής από άλλη αρχή. Τυχόν πειθαρχική δίωξη αναστέλλεται εν αναμονή της εξέτασης από τον Συνήγορο του Πολίτη. Τα πειθαρχικά όργανα θα πρέπει να αναφέρουν συγκεκριμένους και λεπτομερείς λόγους εάν αποφασίσουν να μην ακολουθήσουν τα πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη. Σε τέτοια περίπτωση δίνεται η δυνατότητα στον Συνήγορο του Πολίτη να υποβάλει περαιτέρω σχόλια για την υπόθεση, ενημερώνοντας παράλληλα τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ωστόσο, τα πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη, αν και μη δεσμευτικά, ακολουθούνται από τα πειθαρχικά όργανα. Οι αρχές παραπέμπουν επίσης σε διαταγή του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας της 15ης Ιουνίου 2017 με την οποία δίνει εντολή στα αστυνομικά όργανα να συνεργάζονται με τον Συνήγορο του Πολίτη και να διευκολύνουν τις έρευνές του.
91. Όσον αφορά τη διαφάνεια, οι αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, οι καταγγέλλοντες μπορούν, κατόπιν αιτήματος, να λάβουν πληροφορίες σχετικά με την έκβαση των καταγγελιών τους, τηρώντας δεόντως τις απαιτήσεις προστασίας δεδομένων και εμπιστευτικότητας. Στην πράξη, το αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα ενημερώνει εγγράφως τον καταγγέλλοντα για την έκβαση της καταγγελίας του/της.
92. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της σύστασης, οι αρχές αναφέρουν ότι όλες οι πειθαρχικές υποθέσεις καταγράφονται στην εσωτερική βάση δεδομένων του ηλεκτρονικού δικτύου της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι αρχές παραπέμπουν και πάλι στην εγκύκλιο της 18ης Απριλίου 2023, η οποία τόνιζε ότι όλες οι υποθέσεις διαφθοράς πρέπει να καταγράφονται επαρκώς στην παραπάνω βάση δεδομένων, ιδίως με τη χρήση ειδικής καταχώρισης που σχεδιάστηκε πρόσφατα για τον σκοπό αυτό, για τους σκοπούς της σωστής στατιστικής ανάλυσης. Οι αρχές υποστηρίζουν ότι θα είναι δυνατή, στο εγγύς μέλλον, η παροχή στατιστικών στοιχείων για τέτοιες

¹⁹ Βλ. παράγραφο 184 της Έκθεσης Αξιολόγησης.

περιπτώσεις και η δημοσιοποίησή τους μέσω ανακοινώσεων τύπου ή μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Πληροφορίες για υποθέσεις που εξετάζει ο Συνήγορος του Πολίτη δημοσιεύονται σε ειδική πλατφόρμα. Όσον αφορά τις ποινικές υποθέσεις, τα σχετικά στατιστικά στοιχεία δημοσιεύονται στις ετήσιες εκθέσεις της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων, η οποία συλλέγει και αναλύει όλες τις πληροφορίες για υποθέσεις διαφθοράς στις οποίες εμπλέκονται αστυνομικοί.

93. Η GRECO σημειώνει τις παραπάνω πληροφορίες. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, η GRECO επαινεί το ότι δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη διασφάλισης αποτελεσματικής, ανεξάρτητης και διαφανούς διερεύνησης των καταγγελιών διαφθοράς κατά αστυνομικών. Περαιτέρω, όσον αφορά συγκεκριμένα την απαίτηση ανεξαρτησίας, η GRECO υπενθυμίζει την άποψή της ότι κάθε είδους *σοβαρά* παραπτώματα, ποινικής ή μη ποινικής φύσεως, θα πρέπει να διερευνώνται σε τμήμα διαφορετικό από αυτό στο οποίο έχει τοποθετηθεί ο επίδικος αξιωματικός (παράγραφος 184 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Στο πλαίσιο αυτό, η GRECO σημειώνει τη διευκρίνιση των αρχών ότι μόνο ήσσονος σημασίας παραπτώματα διερευνώνται στο ίδιο τμήμα με αυτό του αστυνομικού ο οποίος καταγγέλθηκε. Εξάλλου, η εγκύκλιος της 18ης Απριλίου 2023 απαιτεί ρητά θεσμική ανεξαρτησία για τη διερεύνηση υποθέσεων πειθαρχικής διαφθοράς.
94. Η GRECO σημειώνει με χαρά ότι διευρύνεται η ερευνητική εντολή του Συνηγόρου του Πολίτη. Παραμένει, ωστόσο, το γεγονός ότι τα πορίσματά του δεν είναι δεσμευτικά, γεγονός που καθιστά ακόμη πιο σημαντική την απαίτηση της ανεξαρτησίας σε εσωτερικό επίπεδο (βλ. παράγραφο 182 της Έκθεσης Αξιολόγησης).
95. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO παρατηρεί, με ικανοποίηση, ότι οι καταγγελίες που προκαλούν πειθαρχική ευθύνη καταχωρούνται σε εξειδικευμένη βάση δεδομένων και ότι οι καταγγελίες διαφθοράς καταχωρούνται πλέον σε αυτήν ως ξεχωριστή κατηγορία. Η GRECO σημειώνει, ωστόσο, ότι τα σχετικά δεδομένα για ποινικές υποθέσεις συλλέγονται και επεξεργάζονται χωριστά, από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων. Υπάρχει άλλη πλατφόρμα για την καταγραφή υποθέσεων που εξετάζονται από τον Συνήγορο του Πολίτη. Συνεπώς, η GRECO ανησυχεί για το εάν η αλληλεπίδραση των παραπάνω διαφόρων εργαλείων παρακολούθησης επιτρέπει την απόκτηση ολοκληρωμένης, συστηματοποιημένης εικόνας του φαινομένου της διαφθοράς στην αστυνομία και τις σχετικές έρευνες. Η GRECO ενθαρρύνει τις αρχές να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί μια κατακερματισμένη προσέγγιση στην επεξεργασία τέτοιων πληροφοριών, η οποία είναι επίσης σημαντική από την άποψη της διαφάνειας.
96. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xvii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

97. **Υπό το φως των προαναφερθέντων, η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δεν έχει εφαρμόσει ικανοποιητικά καμία από τις δεκαεπτά συστάσεις που ορίζονται στην Έκθεση Αξιολόγησης του Πέμπτου Κύκλου.** Έξι συστάσεις έχουν εν μέρει εφαρμοστεί και έντεκα δεν έχουν εφαρμοστεί.
98. Πιο συγκεκριμένα, οι συστάσεις i, ii, viii, ix, xi και xvii έχουν εφαρμοστεί εν μέρει και οι συστάσεις iii, iv, v, vi, vii, x, xii, xiii, xiv, xv και xvi δεν έχουν εφαρμοστεί.
99. Όσον αφορά τα άτομα με υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα (AYEK), έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος. Σημαντικό επίτευγμα είναι η ουσιαστική αναβάθμιση του συστήματος εποπτείας για τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων. Απαιτείται περισσότερη εμπειρία για την αξιολόγηση της λειτουργίας του στην πράξη. Επιπλέον, οι πρόσφατες νομοθετικές τροποποιήσεις, μαζί με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς για την περίοδο 2022-2025, στοχεύουν στην ενίσχυση του πλαισίου ακεραιότητας για τους πολιτικούς συμβούλους (κατηγορία που περιλαμβάνει συνεργάτες και ειδικούς συμβούλους). Πρόσφατα εισήχθησαν επίσης τροποποιήσεις στη νομοθεσία για να δημοσιοποιούνται τα ονόματα, τα καθήκοντα και οι αμοιβές των συνεργατών. Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά δεν είναι δημόσια όσον αφορά τους ειδικούς συμβούλους. Έχει δρομολογηθεί κώδικας δεοντολογίας για πολιτικούς συμβούλους. Απαιτείται πιο αποφασιστική δράση για την προώθηση και την ευαισθητοποίηση σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας μεταξύ των ΑΥΕΚ, καθώς και για την ενίσχυση της πρόληψης σύγκρουσης συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένης της μετά την πρόσληψη. Η αξιολόγηση των απαιτήσεων πρόσβασης σε πληροφορίες και η βελτίωση των πρακτικών εφαρμογής είναι οι πιο σχετικές εκκρεμότητες. Επιπλέον, απαιτούνται στοχευμένα βήματα για την καλύτερη παροχή ουσιαστικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων σε προηγούμενα στάδια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και για την παρακολούθηση των εξωτερικών παρεμβάσεων.
100. Όσον αφορά τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος σε αρκετούς τομείς. Ειδικότερα, οι πρόσφατες νομοθετικές τροποποιήσεις οδήγησαν στην αύξηση των φοιτητριών στις αστυνομικές σχολές, γεγονός που αναμένεται να διορθώσει μακροπρόθεσμα την ανισορροπία μεταξύ ανδρών και γυναικών αστυνομικών. Έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για την ενίσχυση των ελέγχων ακεραιότητας πριν από την πρόσληψη, τα οποία ωστόσο παραμένουν κατά κάποιο τρόπο περιορισμένα. Τέλος, μια νέα βάση δεδομένων επιτρέπει πλέον την παρακολούθηση των καταγγελιών για διαφθορά κατά της αστυνομίας, αλλά δεν είναι σαφές πώς η επεξεργασία τέτοιων καταγγελιών παρέχεται με μεγαλύτερη διαφάνεια στο κοινό. Έχουν γίνει επίσης κάποιες ενέργειες, μέσω εγκυκλίου του Αρχηγού της Αστυνομίας, για την παροχή μεγαλύτερων διαδικαστικών διαβεβαιώσεων σε υποθέσεις πειθαρχίας.
101. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση της εκπροσώπησης των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις εντός της αστυνομίας. Επιπλέον, πρέπει να αναπτυχθεί μια σταθερή προληπτική στρατηγική με βάση μια ολοκληρωμένη ανάλυση κινδύνου διαφθοράς, με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων

αδυναμιών της ελληνικής αστυνομίας. Οι υπό εξέλιξη εργασίες θα πρέπει να συνεχιστούν για την ανάπτυξη ενός λειτουργικού συστήματος καθοδήγησης σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας. Ο νεοσύστατος διάυλος εμπιστευτικής συμβουλευτικής πρέπει να επανεξεταστεί και να αναδιαμορφωθεί, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις απαιτήσεις ανεξαρτησίας, εμπιστοσύνης και σχετικής εμπειρογνωμοσύνης. Πρέπει να καθιερωθούν χωρίς καθυστέρηση περιοδικοί έλεγχοι ιστορικού των αστυνομικών. Απαιτείται επείγουσα και συστημική δράση για τη βελτίωση της ισορροπίας επαγγελματικής και προσωπικής ζωής στην αστυνομία. Δεν έχει ακόμη σχεδιαστεί αποτελεσματική και σαφής πολιτική δευτερευουσών και μετά την πρόσληψη δραστηριοτήτων της αστυνομίας. Επιπλέον, πρόκειται επίσης να αναπτυχθεί ένα ισχυρό πλαίσιο προστασίας για τους καταγγέλλοντες εντός της αστυνομίας.

102. Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων, η GRECO σημειώνει ότι θα πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για την επίτευξη επαρκούς επιπέδου εφαρμογής των συστάσεων τους επόμενους 18 μήνες. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο άρθρο 31α, παράγραφος 8.2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η GRECO καλεί τον επικεφαλής της ελληνικής αντιπροσωπείας να υποβάλει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή όλων των συστάσεων έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2025.
103. Η GRECO καλεί τις αρχές της Ελλάδας να εξουσιοδοτήσουν τη δημοσίευση της παρούσας έκθεσης το συντομότερο δυνατόν και να τη δημοσιοποιήσουν.